

ISTEN ORSZÁGA

“Nem mindenki megy be a mennyek országába, aki ezt mondja nekem: Uram, Uram, hanem csak az, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.” Máté 7,21

Az Isten országa kifejezés az Újszövetség egyik legfontosabb fogalma. Jézus első, nyilvánosság előtt elhangzott mondata így hangzott: *“Térjete meg, mert közel jött hozzátok az Isten országa.”* Példázatai csaknem kivétel nélkül az Isten országának a lényegét, tulajdonságait akarják elmagyarázni nekünk. Tulajdonképpen minden szavával az Isten országába hívta az embereket. Mindenkinnek egy kedves meghívót adott át, és a meghívás az Isten országába történt. Még az ilyen kiváló vallásos embereket is, mint Nikodémus, oda hívta. Arról beszélt, hogy miért szükséges oda belépniük. Arról beszélt, hogy mindenkinek lehetséges oda belépnie, még az a golgotai lator is beléphetett a halála előtti percekben. Világossá tette Jézus, hogy mi a feltétele annak, hogy valaki oda belépjen. Ezért mondta Nikodémusnak: *“Szükséges újjászületeteket, mert senki nem láthatja meg az Isten országát, aki nem született Lélektől is.”*

Ha ennyire fontos a mi Megváltónknak, ha ennyire gyakorlati következményei vannak ennek, akkor nézzük meg közösen is, hogy mit tanít a Biblia az Isten országáról, mi az?

A szó maga félreérthető a számunkra, mert országon mi egy meghatározott területet szoktunk érteni, míg a Szentírás itt azt a kifejezést használja, amit pontosan így fordíthatunk: uralom, uralkodás. Az Isten országa kifejezés tehát nem statikus, hanem dinamikus jellegű a Szentírásban. Nem területet, hanem tevékenységet jelöl. Isten országa ott valósul meg, ahol az Ő uralma érvényesül, ahol az Ő akaratát megvalósítják.

Joggal lehet kérdezni: miért? Isten nincs jelen mindenhol, csak itt, ott, amott, ahol az Ő akarata megvalósul? Isten mindenütt jelen van, de nem mindenki cselekszi az Ő akaratát. Az Isten jelenléte ott érzékelhető igazán, az Ő országlásának az áldásai ott lesznek kézzel foghatóak, ahol emberek önként engedelmeskednek az Ő akaratának. Ahol akarják, hogy az Isten uralma érvényesüljön az életükben, ott megjelenik az Isten országa. Ott valami előleget kapunk a mennyből. Megjelenik ezen a földön a menny.

Isten mindenütt jelen van, az ember azonban az ösbűnnel kiszakította magát Isten uralma alól, és berendezett egy külön országot. Nem tudta, hogy nem ő rendezi azt be, hanem már az rendelkezik övele, akire hallgatott, aki Isten ellen uszította. Éppen ezért a Biblia azt tanítja, hogy két ország, két szellemi erőter létezik ezen a világon. Az egyiket úgy nevezi: világ, és azt olvassuk, hogy a világ fejedelme az ördög. A másíkról úgy szól: az Isten országa, és ennek a gazdája, ura Jézus Krisztus. Jézus hatalmasabb, mint az ördög, sőt, le is győzte már őt a kereszten, de egy ideig még engedti, hogy tevékenykedjék.

Az a mi tragédiánk, hogy kivétel nélkül mindnyájan a világban születünk. A mi ősszüleink kitelepültek az Isten országából, felláztak Isten ellen, s becsaptak maguk mögött a mennyek országának a kapuját. Mi már itt, kívül, jövünk a világra. Tetszik, nem tetszik, lehet vitatni, hogy ki ennek az oka, én nem tehetek róla. Lehet, hogy nem tehetek, de akkor is kívül vagyok. Mindnyájan itt jövünk a világra, a “világban”, vagyis Istentől elszakítva.

Jézus Krisztus egész munkája erre irányult, hogy visszahívjon minket a világból az Isten országába. Az Ő váltságművének a lényege az, hogy azt az ajtót, amit mi becsaptunk magunk mögött, Ő kinyitotta. Azt az Atyát, aki most joggal érvényesítheti az ítéletet az ellene lázadókon, megengesztelte. Ezeket, akik otthagyták a mennyei otthont nagy büszkén, rávezesse arra, hogy egyedül a hazatérés ad nekik életet. Ami itt kint, a világban, hiányzik az életükből és próbálják ezzel, azzal pótolni, de nem sikerül, azt akkor kapják meg, ha visszamennek az Atyához.

Ezért hangzott így Jézus első mondata: Térjete meg, vagyis települjete vissza, az Isten országába, mert közel jött hozzátok az Isten országa. Most már vissza lehet telepedni. Addig nem lehetett volna, csak vágyakozni, epekedni. Jézus közel hozta, sőt, kinyitotta az ajtót, sőt utánunk jött, hogy elmagyarázza: csak ez jelent az életünk számára megoldást. Ez viszont olyan megoldást jelent, aminek a következtében ez a rövid földi élet is egészen más lesz. Itt, ebben a pokolban, amiben élünk az Isten nélkül, egy kicsi mennyország valósul meg mindenkiben és mindenki körül, aki az Istenhez visszatér. Amikor majd utolsó dobban a szívünk, akkor kiteljesedik számunkra az Isten országa, és az örökkévalóságot is ott tölthetjük. Óriási tehát a tét. Egészen másként zajlik a földi élete, és van örök élete annak, aki így visszatér, Jézus szavával: megtér az Isten országába.

Nem akarom most részletezni, hogy mennyire pokollá tettük ezt az életet. Naponta tapasztaljuk saját bőrünkön ennek a szörnyű következményeit, akárhova nézünk, ezt látjuk, ezt halljuk. Arra nézve, milyen az, ha megjelenik valakiben és valahol az Isten országa, csak egy mondatot hadd idézzek. Azt mondja Pál apostol: *“az Isten országa igazság, békesség és Szentlélek által való öröm.”* Képzeljük el, ha az igazság érvényesülne mindenütt. Ha igazi békesség tölti be valakinek a szívét. Ezért csodálkoznak azok, akik megtérnek, hogy nem is álmodtam, hogy létezik ilyen békesség. Teljesen elfelejtettük, milyen az: békességben lenni Istennel, megbékélni egymással, békességben élni önmagammal. S milyen az a Szentlélek által való öröm, esetleg egy ravatal mellett megállva is, amikor az embernek a könnye potyog, akkor is ott van a szívében az az öröm, amikor rúgják, vágják, rágalmazták, akkor is megmarad benne ez az elvehetetlen és összetörhetetlen öröm.

Nos, efféléket jelent már itt, ebben a nehéz földi életben, és csak annak van örök élete, aki itt visszatér az Isten országába. A halálunk után már nem lehet, csak itt lehet visszatérnünk az Isten országába. Erre hívott Jézus mindenkit. Aki viszont enged ennek a hívásnak, annak az életében helyreáll az őseredeti teremtsébeli rend. Annak az életében egy új teremtsést hajt végre Isten. Így is írja Pál apostol: *“Aki a Krisztusban van (vagyis visszatért az Isten országába), új teremtsés az. A régiek elmúltak, és imé újjá lett minden.”* Az illetőnek a státusza egészen újjá lett az Isten előtt, az illetőnek a képességei egészen újak. Minden új. Új teremtsést él át az, aki visszatér az Isten országába.

Isten országa ott van, ahol Isten uralma megvalósul. Ahol emberek eljutnak oda: legyen meg mindenben a te akaratod. Ennek a következtében radikális változások következnek be az életükben. Azt, hogy egyáltalán visszakerüljünk Istenhez, Jézus tette lehetővé. Az a mi feladatunk, hogy átlépjük a határt. De amikor átléptük, még erről is kiderül, hogy ezt is Ő munkálta bennünk, és ez is egyedül az Ő érdeme. Csak az mehet be oda, aki Jézus érdemében bíz, és vele együtt érkezik meg. Ez az ember életében alapvető változásokat jelent.

Ez nem azonos azzal, hogy újabb ismereteket szerzett, nem azonos a vallásossággal sem. Ez azt jelenti: elkezd egészen konkrét, hétköznapi kérdésekben is Isten akarata szerint élni. Honnan tudjuk meg Isten akaratát? Az Ő kijelentett ígéből. Aki ezt elkezd így tanulmányozni, folyamatosan, rendszeresen magára alkalmazva, annak a Szentlélek újra és újra világossá tesz valamit. Itt kell most igazitanod, ezt kell abbahagynod, erről le kell szoknod, ezzel a lehetőséggel el kell kezdened élni. Nem egyszerre mindent, mert azt felfogni sem tudnánk. Folyamatosan vezet minket.

Pál apostol kiélezetten foglalja ezt össze, amikor azt mondja: *“Akinék odaszánjátok magatokat, annak a szolgálói vagytok. Ha a bűnnek, akkor a bűn szolgálói halálra, ha az Istennek, akkor az Isten szolgálói igazságra.”* Jó lenne, ha ma elcsendesednénk és megkérdeznénk Istent: Uram, mutasd meg, hol vagyok én. Messze, közel, vagy benne. S ha akár messze, akár csak közel, akkor szeretnék belépni. Ha benne, de esetleg nekünk is azt mondja, valamit elhagyta és térj meg az előbbi cselekedetekhez, akkor meg következzenek be ez a megújulás, megtérés még ma. Amen.

A TRIANONI BÉKÉRŐL

Gróf Apponyi Albert, (1846-1933) Magyarország legnagyobb szónoka, nagy államférfiú, nagy jellem és nagy szív. Tiszteletreméltó alakja a külföld hódolatát is kivívta, mikor mint hazájának képviselője, a szellemi fensőség erejével ismételt sikraszállott Magyarország igazságaért. A világháborút befejező, ún. trianoni béketárgyaláson is ő volt Magyarország képviselője; akkor mondta el az alábbi beszédet. Szónoki nagysága, a kérdésekben való alapos elmélyedésben, az érvek művészi elrendezésében és meggyőző kifejtésében, imponáló erkölcsi erejében, egyéniségének és stílusának nemes eleganciájában érződik. Nagyhatású beszédében, amelyet felváltva franciául, angolul és olasz nyelven tartott, ötnegyed órán át fejtette ki rendkívül nagy ékesszólással a magyarság álláspontját a békefeltételekkel szemben.

“IGEN TISZTELTE ELNÖK ÚR, URAIM!

I. 1. Engedjétek még egyszer megköszönöm, hogy alkalmat adtak álláspontunk kifejtésére. Tulajdonképpen szóbeli tárgyalást kívántam, mert nézetem szerint ez az egyedüli eszköz, amely bennünket a megértéshez és az előttünk fekvő szövevényes kérdések helyes megismeréséhez vezethet. A Legfelsőbb Tanács azonban akaratát más irányban már megállapította, így meg kell ez előtt hajolnom. Elfogadom tehát az elem állított helyzetet, és hogy idejüket túlságosan igénybe ne vegyem egyenesen a tárgyra térek.

I. 2. A mi szemünkben a tegnapot a mai naptól a békefeltételek hivatalos megismerése választja el. Érzem a felelősség roppant súlyát, amely reám nehezedik abban a pillanatban, amikor Magyarország részéről a békefeltételeket illetően az első szót ejtettem. Nem tétovázom azonban és nyíltan kimondom, hogy a békefeltételek, úgy, amint Önök szívesek voltak azokat nekünk átnyújtani, lényeges módosítások nélkül, elfogadhatatlanok. Tisztán látom azokat a veszélyeket és bajokat, amelyek a béke aláírásának megtagadásából származhatnak. Mégis, ha Magyarország abba a helyzetbe állíthatnánk, hogy választania kellene a béke

elfogadása, vagy visszautasítása között, úgy tulajdonképpen arra a kérdésre adna választ: helyes-e öngyilkosnak lennie, nehogy meghaljon.

I. 3. Szerencsére még nem tartunk ott. Önök felszólítottak bennünket, hogy tegyünk meg észrevételeinket. Ezek közül bátrak voltunk már egynéhányat a békefeltételek átvétele előtt átnyújtani. Meg vagyunk győződve, hogy Önök a már átnyújtott és a jövőben átnyújtandó megjegyzéseinket a viszonyok nehézsége által követelt komolysággal és lelkiismeretességgel fogják áttanulmányozni. Reméljük tehát, hogy meg fogjuk győzni Önöket. Reméljük ezt annál is inkább, mert nem áll szándékunkban sem ma, sem később érzelmeinkkel kérkedni, vagy kizárólag azoknak az érdekeknek szempontjára helyezkedni, amelyeket feladatunk megvédelmezni. A legjobb akarattal iparkodunk keresni oly álláspontot, amely a kölcsönös megértést lehetővé teszi. És, Uraim, ezt az álláspontot már megtaláltuk. Ez a nemzetközi igazságosságnak, a népek szabadságának nagy eszméje, amelyet a Szövetséges Hatalmak oly fenn hirdettek, továbbá a béke közös nagy érdekei, az állandóság és Európa rekonstrukciója biztosítékainak keresése.

II. Ezen elvek és érdekek szempontjából vizsgáljuk meg a nekünk felajánlott béke feltételeit.

Nem titkolhatjuk el, mindenekelőtt megütközésünket a békefeltételek mérhetetlen szigorúsága felett. E megütközés könnyen megmagyarázható. A többi háborút viselt nemzettel, Németországgal, Ausztriával és Bulgáriával kötött béke feltételei mindenestre szigorúak. De közülük egyik sem tartalmazott a nemzet életére olyan lényeges területi változtatásokat, mint azok, amelyeket velünk elfogadtatni akarnak. Arról van szó, hogy Magyarország elveszítse területének kétharmad- és népességének majdnem hétharmad részét, és hogy a megmaradt Magyarországtól a gazdasági fejlődés majdnem összes feltétele megvonassék. Mert az ország e szerencsétlen középső része, elszakítva határaitól, meg lenne fosztva szén, érc és sóbányáinak legnagyobb részétől, épületfájától, olajától, földgázforrásaitól, alpesi legelőitől, amelyek marhaállományát táplálták; ez a szerencsétlen középső rész, mint mondtam, meg lenne fosztva a gazdasági fejlődés minden forrásától és eszközétől ugyanakkor, amikor azt kívánják tőle, hogy többet termeljen. Ily nehéz és különös helyzet előtt állva kérdezzük, hogy a fent említett elvek és érdekek mely szempontja váltotta ki ezt a különös szigorúságot Magyarországgal szemben?

II. 1. Talán az ítékezés ténye lenne ez?

a) Önök, Uraim, akiket a győzelem bírói székhez juttatott, kimondták egykori ellenségeik, a Központi Hatalmak bűnösségét és elhatározták, hogy a háború következményeit a felelősökre hárítják. Legyen így; de akkor, azt hiszem, hogy a fokozat megállapításánál a bűnösség fokával arányban kellene eljárni, és mivel Magyarországot sújtják a legszigorúbb és létét leginkább veszélyeztető feltételekkel, úgy azt lehetne hinni, hogy éppen ő az, aki összes nemzetek közül a legbűnösebb. Uraim! A nélkül, hogy e kérdés részleteibe bocsátkoznánk, hiszen ezt benyújtandó okmányaink fogják megtenni, ki kell jelentenem, hogy ezt az ítéletet nem lehet kimondani oly nemzet felett, amely abban a pillanatban, amidőn a háború kitört, nem bírt teljes függetlenséggel és legfeljebb csak befolyást gyakorolhatott az Osztrák-Magyar Monarchia ügyeire, és amely nemzet ezt, mint a legutóbb nyilvánosságra hozott okmányok bizonyítják, fel is használta arra, hogy helytelenítse azokat a lépéseket, amelyeknek a háborút elő kellett idézniök.

b) Nem hiszem továbbá, hogy ítélettel állunk szemben, mert hiszen az ítélet oly eljárást tételez fel, amelyben a felek egyforma körülmények között hallgattatnak

meg és egyformán tudják érveiket érvényre juttatni. Magyarországot azonban mindaddig nem hallgatták meg; lehetetlen tehát, hogy a békefeltételek ítélet jellegével bírjanak.

II. 2. Vagy talán a nemzetközi igazságosság elvének oly alkalmazásáról van szó, amelynek célja a többnyelvű államalakulatok helyett, amelyek közé Magyarország is tartozik, oly új alakulatokat létrehozni, amelyek igazságosan oldják meg a területi kérdést a különböző nemzetiségek között, és amelyek hatásosabban biztosítják azok szabadságát: Ha a tényeket tekintem, úgy kénytelen vagyok kételkedni, hogy ez a törekvés eredményezte a kérdés ily módon való megoldását.

Mindenekelőtt, a Magyarországtól elszakítandó 11.000.000 léleknek 35%-a magyar, amely három és fél milliót jelent akkor is, ha a mi érdekeinkre legkedvezőtlenebb számítást vesszük alapul. Elszakítanak még a békefeltételek körülbelül egy és egynegyed-millió németet, ami a magyarság százalékszámával együtt az egésznek 45%-át jelenti. Ezekre nézve a nemzetiségi elv ilyen alkalmazása nem előnyt, hanem szenvedések sorát jelentené. Ha feltesszük tehát - amitől távol állok -, hogy a nemzetiségi elv alkalmazása a fennmaradó 55%-ra nézve ez az elv nem vonatkozhat, vagy ha vonatkozik, úgy fordított értelemben. Nézetem szerint pedig, ha elvekről van szó, úgy azokat egyenlő módon kell alkalmazni mindazokra, akiket a szerződés rendelkezései érintenek.

b) Menjünk azonban tovább és tekintsük a Magyarország romjain megnövekedett államokat.

Megállapíthatjuk, hogy faji szempontból ezek is éppen úgy, vagy talán még jobban részekre lesznek darabolva, mint Magyarország. Nem célozom Önöket, Uraim, kifárasztani azoknak az adatoknak felsorolásával, amelyeket az e kérdésben benyújtandó okmányaink különben is tartalmazni fognak. Addig is azonban, amíg ezeket megismerhetik, kérem Önöket, fogadják el állításaimat, hogy követhessék következtetéseimet, amelyeket levezetni bátor leszek.

c) Nem látom be, hogy nemzetiségi elv, a nemzeti egység elve nyerne ezáltal a feldarabolás által.

Egyetlen következménye volna ennek, amelyet bátor leszek megemlíteni, anélkül, hogy bárkivel szemben is támadó szándékom lenne. Csak egyszerűen megállapítani kívánom azt a tény, hogy e következmény a nemzeti hegemoniának átruházása volna oly fajokra, amelyek jelenleg többnyire alacsonyabb kulturális fokon állnak.

(Következtetésének igazolásául hivatkozik: 1. Az írni és olvasni tudók arányszáma, 2. A középiskolát végzettek arányszáma a magyarságnál messze túlhaladja a románokét és szerbekét, a nemzeti hegemoniát a békefeltételek tehát egy alacsonyabb kulturális fokon álló nemzetiségre akarják átruházni. Hogy ennek megvalósulása az emberiség nagy kulturális érdekei szempontjából mennyire káros lenne, azt a fegyverszünet óta tartó megszállás is bizonyítja: A kulturális értékeknek egész sora omlott máris össze; megszűnt két egyetlen, nagy területeken elnémult a népoktatás.)

Uraim, azt hiszem, hogy az emberiség nagy érdekei szempontjából nem lehet sem közömbösen, sem megelégedettséggel szemlélni azt a körülményt, hogy a nemzeti hegemonia oly fajokra száll át, amelyek, ha a legjobb reménységgel kecsegtetnek is a jövőre nézve, de ma még a kultúra alacsony fokán állnak. Láttuk már, hogy a szigor, amellyel Magyarországgal sújtják, nem eredhet az ítékezés tényéből. Láttuk, hogy a nemzetiségi elv sem nyerne ezáltal semmit.

3. Talán akkor oly szándékkal állunk szemben, amely a népek szabadságának eszméjét követi?

a) Úgy látszik, hogy ennek a szándéknak kiinduló pontja az a feltevés, amely szerint Magyarország idegen nyelvű lakosai szívesebben tartoznának oly államhoz, amelyben az államfenntartó elemet fajrokonai alkotják, mint Magyarországhoz, hol a magyar hegemonia érvényesül.

b) Ez azonban csak feltevés; és ha a feltevések útjára léptünk, úgy bátor vagyok megjegyezni, hogy e feltevés fordított értelemben alkalmazható arra a 45% magyarra és németre, akik most egy új államhoz csatoltatnak és kikerül feltehető, hogy szívesebben maradnának a magyar állam polgárai. Ez az okoskodás nem jelentene mást, mint hogy az előnyöket a másik oldalra helyeztük. De miért induljunk ki sejtésekből és miért helyezkedjünk feltevésekre, amikor a valóság megállapítására rendelkezésünkre áll az eszköz, egyszerű, de egyetlen eszköz, amelynek alkalmazását hangosan követeljük, hogy e kérdésben tisztán lássunk. És ez az eszköz a népszavazás.

(Hivatkozik Wilson elvére, a népek önrendelkezési jogára; sürgeti a népszavazást, mert a békejavaslat ügyében a nemzetgyűlésen csak a megsonkított haza polgárai nyilatkozhatnak; felveti a kérdést, hogy ellenfeleinkre a népszavazás gondolatától való idegenkedés nem a mi igazunk mellett szól-e?)

Végül kétségét fejezi ki a fölött, hogy a nemzeti kisebbségek jogai hatásosabban lesznek biztosítva az új államok területén, mint a régi Magyarországon. És a kétség alapos voltát okmányokkal erősíti, amelyek a megszállott Erdély magyarságának panaszát foglalják össze.)

4. Sorra vettem, Uraim, az elveket, amelyeket a békefeltételek megállapításánál számbajöhetnek, és megállapíthatom, hogy nem tudtam a nemzetközi igazságosság, a nemzetiségi és a népek szabadsága elvének oly alkalmazását megtalálni, amely a nekünk felajánlott béke indító okait kellőleg megvilágította volna. Talán a fejtegetéseim bevezetésében már említett érdekek, a béke nagy érdekei, az állandóság és Európa rekonstrukciója sugallták őket? Uraim! A magyar probléma az általános problémának nem oly kis része, mint azt a statisztika nyers számaiból következtetni lehetne.

a) Ez a terület, amely Magyarországot alkotja és amely jogilag ma is Magyarország, századokon át rendkívül fontos szerepet játszott Európában, különösen Közép-Európában a béke és a biztonság fenntartása tekintetében. A magyar honfoglalást és a magyaroknak a keresztény hitre való áttérését megelőző évszázadokban hiányzott itt a nyugalom és a biztonság. Közép-Európa legkülönbözőbb barbár népek támadásainak volt kitéve. A biztonság csak attól a pillanattól állt fenn, amikor a magyar védővonal kialakult. Az állandóság és a béke általános szempontjaiból rendkívül fontos, hogy a zavarok kelet-európai főfészke ne nyerjen tért és ne terjeszkedjék ki Európa szívéig.

b) A történelmi Magyarország töltötte be azt a feladatot, hogy államot tartva fenn, hogy államot tartva fenn, amelyben egyensúly és biztonság uralkodott, megvédte Európát a Keletről fenyegető közvetlen veszedelmek elől.

Ezt a hivatást tíz századon át töltötte be és erre egyedül organikus egysége tette alkalmassá. Idézem a nagy francia geográfusnak, Reclus Elisének szavait, melyek szerint ez az ország oly tökéletes földrajzi egység, amely Európában egyedül áll. Folyói és völgyei rendszere, amelyek a határokról kiindulva a középpont felé törekzenek, oly egységet alkotnak, amely csak egységes hatalom által

kormányozható. Részének gazdasági függése szintén a legteljesebb, miután a közép hatalmas gazdasági üzemet alkot, a szélek tartalmazzák pedig mindazt az anyagot, amire a gazdasági fejlődés szempontjából szükség van.

c) Magyarország az organikus egység minden feltételével rendelkezik, egyet kivéve, és ez a faji egység. De azok az államok, amelyeket a békeszerződés értelmében Magyarország romjain építenének fel, szintén nem rendelkezének a faji egységgel. Az anyanyelv egysége hiányzott Magyarországon az egység feltételei közül, és hozzáteszem, hogy az alakítandó új államok átvágnák a földrajz természetes határait, megakadályoznák a hasznos belső vándorlást, amely a munkást kedvezőbb munkaalkalmak felé irányítja; megszakítanák a tradíció fonalait, amelyek a századokon át együtt élőket közös mentalitásban egyesítették, akik ugyanazon eseményeket, ugyanazt a dicsőséget, fejlődést és ugyanazokat a szenvedéseket élték át. Jogosult-e a félelmünk tehát, hogy itt az állandóságnak kipróbált oszlopa helyett a nyugtalanságnak újabb fészkei fognak keletkezni? Nem szabad magunkat illúziókban ringatnunk. Ezeket az új alakulatokat az irredentizmus aknázná alá, sokkal veszedelmesebb formában, mint az Magyarországon egyesek fölfedezni vélték. Ez a mozgalom, ha létezett is Magyarországon a műveltebb osztály egy részénél, a nép nagy tömegeit sohasem hatotta át. Az új alakulatokat azonban oly nemzetek irredentizmusa aknázná alá, amelyek nemcsak idegen hatalom uralmát éreznék, de az övéknél alacsonyabb kultúrájú nemzet hegemoniáját is.

III. 1. Mindezekkel a teóriákkal szemben Önök felhozhatják, mint döntő tényezőt, a győzelmet és a győzők jogait.

Elismerjük ezeket, Uraim. Elég reálisan gondolkozunk politikai kérdésekben, hogy ezzel a tényezővel kellőképpen számoljunk. Ismerjük tartozásunkat a győzelemmel szemben. Készek vagyunk vereségünk váltságdíját megfizetni. De ez lenne az újjáépítésnek egyedüli elve? Az erőszak lenne egyedüli alapja az építésnek? Az anyagi erőszak lenne az egyedüli fenntartó eleme annak a konstrukciónak, mely összeomlóban van, mielőtt az építés befejeződött volna? Európa jövője igen szomorú lesz ebben az esetben. Nem hisszük, Uraim, hogy a győztes hatalmaknak ez volna a mentalitása; ezeket az elveket nem találjuk meg azokban a nyilatkozatokban, melyekben Önök megállapították azokat az eszméket, amelyekben megjelölték a háború céljait.

2. Ismétlem, nem hisszük, hogy ez volna a győztes nagy nemzetek mentalitása. Ne vegyük rossznéven, hogy a most győztes Franciaországon, Anglián és Olaszországon túl meglássam a körvonalait annak a másik Franciaországnak, amely mindig a nagylelkű törekvések előőrse és a nagy eszméknek szócsove volt, annak a másik Angliának, a politikai szabadságok szülőanyjának és annak az Olaszországnak, amely a reneszánsznak, a művészeteknek és a szellemi fejlődésnek bölcsője volt. És ha duzzogás nélkül ismerem el a győző jogát, úgy azzal a másik Franciaországgal, Angliával és Olaszországgal szemben egész másképp érek: Hálával hajlok meg előttük, és szívesen fogadom el őket mestereinkül és nevelőinkül. Engedjék meg, Uraim, hogy azt tanácsoljam; ne vesélyeztessék örökségüknek ezt a legjobb részét, azt az erkölcsi fölényt, amelyre Önöknek joguk van, az erőszak fegyverének alkalmazásával, amely ma az Önök kezében van, de amelyet holnap más ragadhat meg, míg amaz megmarad.

3. Bízva az eszmék erejében, a bennünket környező minden nehézség, minden rosszakarat és minden akadály dacára, amelyeket utunkon felhalmozni iparkodnak, bizalommal lépünk arra az útra, amely végül megnyílt előttünk, hogy részt

vehessünk a béke munkájában; és tesszük ezt a legteljesebb jóhiszeműséggel. Bízunk azoknak az eszméknek az őszinteségében, amelyeket Önök kijelentettek. Jogtalanság lenne Önökkel szemben másképp gondolkoznunk; bízunk az erkölcsi tényezők erejében, amelyekkel ügyünket azonosítjuk, és kívánom Önöknek, Uraim, hogy a győztes fegyverek dicsőségét szárnyalja túl a béke megteremtésének dicsősége, amellyel Önök az egész emberiséget megajándékozzák.”

Gróf Apponyi Albert

APÁK NAPJA

Apák napja az USA-ban június harmadik vasárnapján van. Ezen a napon az amerikai gyerekek ajándékot adnak édesapjuknak, vacsorát - sokszor szabadtéren - rendeznek tiszteletükre, -és egyáltalán, valahogy különlegessé teszik ezt a napot számukra. Amikor a gyerekek nem lehetnek apjuk mellett, vagy nem vihetik el vacsorázni őket, képeslapokat küldenek nekik. Az amerikai férfiak nem igazán kedvelik a szírupos, szentimentális üzeneteket. Helyettük népszerűek a vicces képeslapok, amelyeknek az a célja, hogy kinyitás után nevetésre készítsék az apát, illetve sok olyan is van, amely köszönetet mond az apaságért, kiemelve például olyanokat, hogy az a mindig ott van, amikor szükség van rá stb.

Az apák napjának eredete kérdéses. Valaki szerint a dolog egy bizonyos egyházi összejövetelen kezdődött Dél-Virginiában 1908-ban, míg mások azt mondják, hogy az első apák napját a washingtoni Vancouverben tartották. Egy másik verzió szerint az Oroszlán Klub chicagói elnöke, Harry Meek ünnepelte először saját szervezetével az apák napját 1915-ben; és azért választották június harmadik vasárnapját, mert ez az időpont volt a legközelebb Meek születésnapjához.

Így vagy úgy, az biztos, hogy az esemény megünneplésének nagy lökést egy hölgy, egy bizonyos Mrs. Bruce John Dodd adott. Mrs. Dodd úgy érezte, kivételes édesapja van. A polgárháborús veterán Dodd fiatal feleségének halála után egyedül nevelte fel hat gyermekét. 1909-ben Mrs. Dodd azzal a kéréssel fordult a spokanei paphoz, hogy adjon misét az édesapák tiszteletére június 5-én, saját édesapjának születésnapján. A pap nem tudott előkészülni a misére ilyen rövid időn belül, így az eseményt eltolták június 19-ére. Innentől kezdve Washington állam minden június harmadik vasárnapján az édesapákat ünnepelte. A gyerekek különleges desszerteket készítettek, és meglátogatták édesapjukat, ha azok nem velük laktak.

Az államok és különböző szervezetek próbálták kiharcolni a kongresszusnál, hogy az ismerje el az apák napját hivatalosan is ünnepnapnak. 1916-ban Woodrow Wilson elnök jóváhagyta az ötletet, de nem tartották meg egészen 1924-ig, amikor is Calvin Coolidge nemzeti eseménnyé tette azon célból, hogy "mélyüljön az apa és gyermeke közötti kapcsolat, és hogy elismerjék az apai feladat jelentőségét". Azóta június harmadik vasárnapján az édesapákat felköszöntik az egész országban.

Az alábbiakban néhány apasággal összefüggő ismertebb idézet. Mondani sem kell, nem mind kerül bele az amerikai üdvözlőlapokba.

"Bölcs apa az, aki ismeri a saját gyermekét." (William Shakespeare)

"Hálátlan dolog családfőnek lenni: gondosodik mindenkiről, mégis mindenkinek az ellensége." (J. August Strindberg)

"Nem érdekes ki volt az apám. Az a fontos, hogy én kire emlékszem." (Anne Sexton)

"Egy apa többet ér, mint az összes tanár." (Angol közmondás)
"Egy arany szabálya van annak, hogy jó apa légy: két éves koráig ne nézz a gyerekre!" (Ernest Hemingway)
"Az ember tudja, mikor kezd idősödni: egyre jobban hasonlít az édesapjára." (Gabriel García Márquez)
"Valóban áldott az az ember, akit sok gyengéd hang szólít apának." (Lydia M. Child)
"Gyerekkorban nincs másra nagyobb szükség, mint apa védelmére" - Sigmund Freud

MÁJUS HAVI ESEMÉNYEK

Május 4: Az istentisztelet után sor került Kádas Jutka és Kádas Klára nagybátyja, Nagy Béla emlékére szervezett megemlékezésre. Az istentisztelet utáni ebédet készítette és adományozta Besze Edith és Ferenc.

Május 11: Anyák napja alkalmából az istentisztelet keretében verset szavalt Kilin Andrea. Az istentisztelet utáni ebédet a nők tiszteletére készítették és adományozták a gyülekezet férfi tagjai. Rácz János készítette és adományozta az előételt. Kozák Imre készítette és adományozta a levest. A második fogáshoz a húst adományozta Magyar-Köpe Gábor és Terry Owen. Megsütötte Rácz János. A körítést Fövenyessy Károly, a savanyúságot Körösy Ted készítette és adományozta. A süteményt adományozta Magyar-Köpe Gábor. Segítettek: Alex Lappe, Terry Owen, Bordás Zoltán, Hajnal Zoltán, Herczeg Tamás, Magyar András.

Május 18: Az istentisztelet utáni ebédet, férje emlékére adományozta Megyesi Gizella. Elkészítette Fejér Anna.

Május 24: A Nőegylet szervezésében május 24-én, szombat délelőtt került sor a főzőtanfolyamra. A résztvevők számára a különböző ételek elkészítésének módját bemutatta Magyar Ilona, Megyesi Gizella, Orly Elvira, Kozák Piroska, Gábris Kozák Ágnes és Fövenyessy Katalin. Az ebédet készítette és adományozta Magyar András. Az egész főzőtanfolyamot koordinálta Magyar Ilona. Köszönjük szépen mindazoknak akik megjelentek, reméljük minden résztvevő jól érezte magát.

Május 25: Az istentisztelet utáni ebédet, édesanyja emlékére készítette és adományozta Dunai Magdolna. Segített Fejér Anna.

MÁJUS HAVI ADAKOZÓK NÉVSORA

N.N., Terry Owen & Charlotte Balassa, Theodore & Jacqueline Korosy, Leslie Andre, Maria Szabo, Laszlo & Edith Dittert, Emery & Priscilla Kozak, Elvira Orly & Philip Machell.

MÁJUS HAVI RENDKÍVÜLI ADOMÁNYOK

Andras & Roberta Csaplár, édesanyám emlékére.....\$ 100.00
Jutka Kadas, nagybátyánk emlékére.....\$ 100.00
Gizella T. Megyesi, Tóth György emlékére.....\$ 30.00

Csaba Birta & Lynne Rowe, templom karbantartására.....\$ 100.00

PÜNKÖSDI ADOMÁNYOZÓK NÉVSORA

Laszlo & Gabriella Hegedus, Joseph & Blanka Hajnal, John & Elizabeth Racz, Zoltan & Piroska Bordas, Tomany & Maria Szilagy, Andrew Mc Clure-Roman, dr. Karoly & Magdalena Szabo, Terry Owen & Charlotte Balassa, Agnes Kozak Gabris, Elvira M. Orly.

*A Presbitérium nagy szeretettel köszön
minden adományt és segítséget.
Az Úr Isten gazdag áldása legyen
adakozó testvéreinkkel!*

HIRDETÉSEK

- Hirdetjük a gyülekezet és minden érdeklődő számára, hogy az ideai apáknapi pikniket a szokásostól eltérően nem vasárnap, hanem **SZOMBATON 2008. június 14-én**, délelőtt 11:00 - délután 5:00 óra között tartjuk. Mindenkit szeretettel várunk!

- **A Nőegylet vezetősége szeretettel kéri nőtestvéreinket, hogy aki teheti, eladásra adományozzon házilag elkészített süteményeket a június 14-i apáknapi piknikre, ezzel is segítve az Egyház fennmaradását. Előre is köszönünk szépen minden adomány!**

József Attila: TRIANON

Szép kincses Kolozsvár, Mátyás büszkesége,
Nem lehet, nem, soha! Oláhország éke!
Nem teremhet Bánát a rácnak kenyeret!
Magyar szél fog fújni a Kárpátok felett!

Bömbölve rohanunk majd, mint a tengerár,
Egy csepp vérig küzdünk s áll a magyar határ
Teljes egészében, mint nem is oly régen
És csillagunk ismét tündöklök az égen.

Ha eljő az idő - a sírok nyílnak fel,
Ha eljő az idő - a magyar talpra kel,
Ha eljő az idő - erős lesz a karunk,
Várjatok, Testvérek, ott leszünk, nem adunk!

A lobogóink lobog, villámlik a kardunk,
Fut a gaz előlünk - hisz magyarok vagyunk!
Felhatol az égig haragos szózatunk:
Hazánkat akarjuk! vagy érte meghalunk.

Majd nemes haraggal rohanunk előre,
Vérkeresztet festünk majd a határköre
És mindent letiprunk! - Az lesz a viadal!! -
Szembeszállunk mi a poklok kapuival!

Nem léz kisebb Hazánk, nem, egy arasszal sem,
Úgy fogsz tündökölni, mint régen, fényesen!
Magyar rónán, hegyen egy kiáltás zúg át:
Nem engedjük soha! soha Árpád honát!